

Slavernij en Slavenhandel

In Nederland wonen veel mensen met een Surinaamse of Antilliaanse achtergrond. Niet iedereen weet dat veel van deze mensen afstammelingen zijn van slaven die door Nederlanders van Afrika naar Amerika werden gebracht. Later reisden hun nakomelingen naar Nederland.

In de zeventiende en achttiende eeuw vonden inwoners van de Nederlandse Republiek het normaal dat zij andere mensen tot slaaf konden maken. Tegenwoordig denken we daar heel anders over. Het foute gedrag van mensen die vroeger leefden, kunnen we niet meer herstellen, maar het is belangrijk dat we wel nadenken over het verleden. Als je niets van geschiedenis weet, begrijp je vaak weinig van de mensen om je heen.

Vrijheid en onvrijheid

Slavernij betekent dat je eigendom bent van iemand anders. Je bent dan niet vrij. Als slaaf mag je niet je eigen keuzes maken, niet gaan en staan waar je wilt. Andere mensen bepalen dan voor jou wat je mag en moet.

Niemand is volkomen vrij en dat is eigenlijk maar goed ook. Je mag geen fietsen stelen of door rood licht rijden, je mag niet iemand mishandelen, laat staan doden. Als iedereen vrij zou zijn om misdadig te zijn, dan was de wereld onleefbaar.

Als slaaf moet je precies denken en en doen wat je 'eigenaar' zegt. Deze eigenaar is totaal niet geïnteresseerd in wat jij ergens van vindt. Je moet voor hem of haar werk doen dat de 'meester' niet zelf wil doen.

Opdrachten

- 1 Je ouders zeggen ook wel eens dat jij iets moet doen. Toch is dat geen slavernij. Wat is het verschil?
- 2 Ken je landen waar mensen niet vrij zijn? Waarom is daar wel of niet sprake van slavernij?

Slavernij bestaat al lang. Heel lang geleden waren er samenlevingen van jagers en verzamelaars, die nog niet zo ingewikkeld in elkaar zaten. Toen kwam slavernij nog haast niet voor. Mensen leefden van de jacht en het vergaren van andere levensmiddelen en waren niet bezig andere mensen aan zich te onderwerpen. Pas toen mensen zich permanent ergens vestigden, niet meer rondtrokken, werd de maatschappij ingewikkelder en ook de denkbeelden over de rol van andere mensen veranderden.

In de Oudheid, de periode die voor de Middeleeuwen kwam, werd slavernij een algemeen geaccepteerd verschijnsel. De oude Grieken en Romeinen vonden het heel normaal dat sommige mensen hun in alles gehoorzaamden. Van een stad als Athene werd gezegd dat het de eerste democratie was, een plaats waar iedereen gelijk zou zijn, maar slaven, vrouwen en vreemdelingen hadden er geen of minder rechten. Ze mochten hun stem niet uitbrengen.

In de Middeleeuwen hadden sommige mensen veel meer macht dan andere: edellieden speelden de baas over mensen die op hun landerijen werkten als 'horigen' of 'lijfeygenen'. Horigen en lijfeigenen werden niet beschouwd als slaven, ze konden niet zomaar verkocht worden, maar in werkelijkheid verschilde hun positie weinig van slaven.

Opdrachten

- 1 Vind je dat het Athene uit de Oudheid als een echte democratie kan worden gezien? Kan een land dat slavernij kent een democratie zijn?
- 2 Zoek het verschil tussen horigen en lijfeigenen op? Welke groep had het beter?

Slavernij in de moderne tijd

Na de Middeleeuwen, na 1500 na Christus, begon de periode van het Europese kolonialisme. In het kolonialisme onderwierpen landen als Portugal, Spanje, Engeland, Frankrijk, Rusland en de Nederlandse Republiek gebieden elders in de wereld. Zij haalden er rijkdommen en voedingsmiddelen vandaan en op den duur ook slaven. De Nederlandse Republiek gold in het midden van de zeventiende eeuw als de belangrijkste slavenhandelaar van de wereld. Later werd deze positie overgenomen door Engeland. Aan het einde van de achttiende eeuw was Denemarken het eerste Europese land dat de slavernij officieel afschafte. Later volgden de andere Europese landen. Nederland schafte pas in 1863 de slavernij af.

In de Verenigde Staten werd in de negentiende eeuw een grote burgeroorlog gevoerd die onder meer over slavernij ging. In die tijd werkten vele mensen met Afrikaanse 'roots' (herkomst) als slaaf op plantages in het Zuiden van de VS. Uiteindelijk werd deze oorlog gewonnen door het Noorden onder president Lincoln. Slavernij werd afgeschaft. Toch zou het nog minstens een eeuw duren voordat zwarten in Amerika enigszins dezelfde kansen kregen als blanken.

Nog steeds krijgen in de VS zwarte mensen zwaardere straffen dan blanken voor dezelfde soort misdaden. In het Zuiden van de VS zijn er nog steeds blanken die het moeilijk vinden dat zij de burgeroorlog verloren hebben. Zij zetten soms vlaggetjes van het Zuiden op hun auto's.

Opdrachten

- 1 Wat voor gevoel geeft het jou als je hoort dat Nederland een grote rol heeft gespeeld in de internationale slavenhandel?
- 2 Wat kan Nederland doen om te laten zien dat er in ons land nu anders tegen slavernij wordt aangekeken?

West-Indische Compagnie

Slaven die uit West-Afrika naar Noord- en Zuid-Amerika werden gebracht, werden 'zoutwaternegers' genoemd, omdat ze in schepen over de Atlantische Oceaan werden vervoerd. In West-Afrika bestond ook slavernij en de Nederlandse onderneming de WIC (West-Indische Compagnie) 'ruilde' daar mensen voor textiel, wapens, schelpen, drank en gebruiksvoorwerpen. De WIC had lang het monopolie op de Nederlandse slavenhandel, maar wist nooit echt winstgevend te worden.

De handel in goud leverde op den duur meer op dan die in slaven. Slaven werden opgesloten in kerkers van forten aan de zogenaamde Goudkust in West-Afrika om vandaar, vooral uit de hoofdplaats Elmina, verscheept te worden. Het ging hoofdzakelijk om slaven in de leeftijd tussen vijftien en zesendertig jaar oud. Kinderen van zes tot vijftien waren minder duur, terwijl mensen van boven de zesendertig niet als slaven werden getransporteerd. Zieke of gehandicapte mensen werden ook niet tot slaaf gemaakt, omdat zij niet goed konden werken.

De reizen van de schepen van de WIC werden *driehoeksvaart* genoemd. Nadat ze van Afrika naar Amerika waren gezeild, reisden ze beladen met suiker naar Europa. Van daaruit begon dezelfde reis wat later opnieuw. Zo'n reis duurde bij elkaar meer dan vijfhonderd dagen. De vaart die de slaven meemaakten van Afrika naar Amerika wordt ook wel de *middenpassage* genoemd.

In totaal brachten de Nederlanders ongeveer 600.000 mensen uit Afrika naar Amerika. Het totale aantal Afrikanen die tussen 1450 en 1850 naar Noord- en Zuid-Amerika werden gebracht door Europeanen bedroeg ongeveer 12,5 miljoen, al lopen de schattingen uiteen.

Opdrachten

- 1 De WIC wist nooit echt winstgevend te worden. Dit kwam door concurrentie. Weet je welke landen met de Nederlanders concurreerden?
- 2 Hoe zag een WIC-schip eruit?

Suriname en Antillen

5

In 1667 veroverden Nederlanders Suriname op de Engelsen. Suriname zou tot de onafhankelijkheid in 1975 bij Nederland horen. Het was een kolonie, net als zes eilanden in het Caribische gebied: Curaçao, Aruba, Bonaire, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten. Deze eilanden maken nog steeds deel uit van het Koninkrijk der Nederlanden.

Als mensen van bepaalde volkeren verspreid raken over de aarde, noemt men dit wel *diaspora*. Het is voor mensen die ergens anders komen te wonen dan waar zij (of hun voorouders) vandaan komen vaak moeilijk om zich aan te passen aan de nieuwe situatie. Ze willen iets van hun eigen cultuur behouden om zich verbonden te voelen met hun plaats van herkomst. Voor slaven geldt dit natuurlijk net zo als voor gewone migranten.

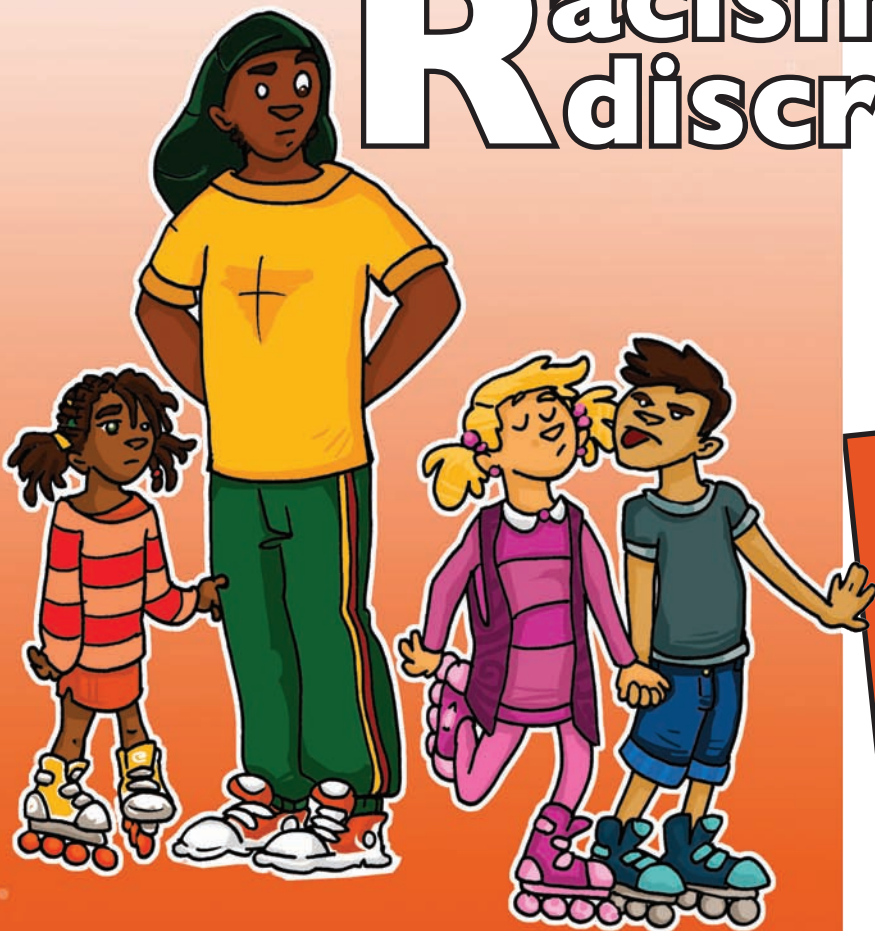
Opdrachten

- 1 Zoek op waar Suriname en de zes Caribische eilanden liggen.
- 2 Welke tradities in Nederland hebben nog met de Afrikaanse cultuur te maken?

De slaven kwamen uit verschillende Afrikaanse volkeren. Hun culturen vermengden zich tot iets nieuws. In Suriname was onder meer de winti-religie belangrijk, waarbij er een oppergod bestond (Gran Gado) en ondergoden en geesten. Opvallend aan de cultuur van de slaven waren ook hun dansfeesten die ze hielden als het werk erop zat. Op Curaçao ontstond er een muziekstijl en dans die Tambú heette. Tambú's waren een soort trommels waarmee zingende vrouwen werden begeleid. Naast gezang werd er met de hielen gestampt en met de handen geklapt.

Racisme en discriminatie

Opdrachten

- 1 Wat zijn vooroordelen? Welke vooroordelen over bevolkingsgroepen ken je? Wat zijn vaak de gevolgen van vooroordelen?
- 2 Waren de Nederlandse slavenhandelaren racisten?

Van slavenhouders wordt vaak gezegd dat ze racisten zijn. Ze vonden dat het terecht was dat zij mensen met een andere huidskleur als slaven hielden of verkochten. Zij keken op hen neer.

Racisme is het niet accepteren van mensen die van een ander ras zijn. Zij kunnen er anders uitzien dan jijzelf, bijvoorbeeld een andere huidskleur hebben. Racisme komt tegenwoordig nog veel voor, ook in Nederland. Mensen die er niet 'typisch Nederlands' uitzien worden vaak gediscrimineerd. Niet iedereen heeft bijvoorbeeld blond haar en blauwe ogen en dat maakt de Nederlandse samenleving juist zo bijzonder.

Nederland heeft zijn economische voorspoed uit de zeventiende eeuw, de zogenaamde Gouden Eeuw, voor een groot deel te danken aan migranten. Sommige mensen vinden het moeilijk om te accepteren dat andere mensen anders zijn dan zij. Zij willen mensen met een afwijkende achtergrond zoveel mogelijk maken zoals zijzelf zijn. Het is voor hen blijkbaar moeilijk om in te zien dat het juist mooi is om personen te ontmoeten die niet precies zijn zoals jezelf bent. Als iedereen hetzelfde was zou de wereld maar saai zijn.

Mensen met een andere huidskleur of een afwijkend geloof hebben ook in ons land soms te kampen met discriminatie: zij komen moeilijker aan een baan of een stage, omdat er vooroordelen over hen bestaan.

De reis van Afrika naar Amerika

Voordat ze werden ingescheept werden de slaven gebrandmerkt met een zilveren brandijzer. Zij kregen dan bijvoorbeeld de letters van de WIC op hun lichaam aangebracht, zodat iedereen wist wiens 'eigendom' ze waren.

De Nederlanders hadden geen speciale slavenschepen. Het ging om gewone koopvaardijschepen, die werden aangepast om mensen te kunnen vervoeren. Het waren schepen van diverse types: bijvoorbeeld fregatten, pinassen, fluiten en jachten. Op een middelgroot schip waren tussen de 30 en de 45 bemanningsleden en zo'n 400 slaven.

De slaven kwamen terecht op het laagste dek of in een ruimte onder het dek en boven het ruim van zo'n 1,50 tot 1,80 meter hoog. Het ruim was niet bestemd voor slaven, maar voor voorraden. Wie tijdens de reis dood ging, bijvoorbeeld aan pokken of scheurbuik, werd overboord gegooid. Tussen de tien en twintig procent van de vervoerde slaven overleefde de reis niet. In totaal ging het om wel 90.000 slaven die stierven tijdens de reizen van Nederlandse slavenschepen.

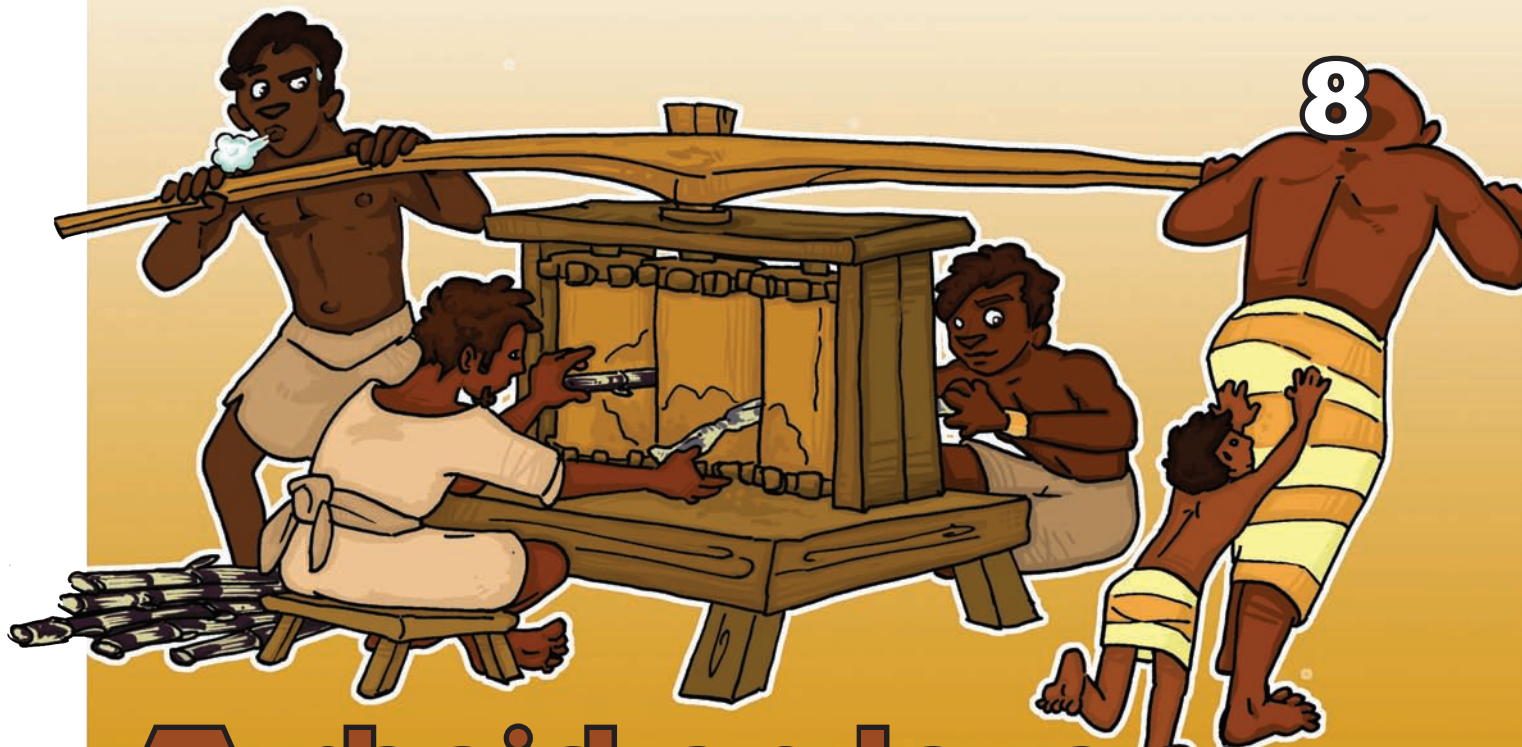
De slaven hadden het erg benauwd. Ze moesten poepen en plassen in emmers en tonnen, zodat ze voortdurend in de stank leefden. De mensen lagen naast elkaar, zodat zoveel mogelijk slaven vervoerd konden worden. Zitten was bijna onmogelijk. De slaven kregen weinig water, soms maar een liter per etmaal per persoon. Het eten bestond vooral uit gort met spek.

Bij aankomst werden de zwakke of zieke slaven gescheiden van de gezonde slaven. De zwakke of zieke slaven werden per opbod verkocht, de gezonde slaven werden naar plantages vervoerd van de WIC, waarna ze verkocht werden. Alle slaven werden na aankomst (opnieuw) gebrandmerkt.

Opdrachten

- 1 Probeer je in te leven hoe het was om als slaaf de reis naar Suriname te maken.
- 2 Wat is een zeemansgraf? Waarom werd dat zo gedaan, denk je?

Arbeid en levensverwachting

Tien procent van de nieuwkomers stierf binnen een jaar. De levensverwachting van hen die het eerste jaar overleefden, bedroeg lang niet meer dan dertig jaar. Dat kwam onder meer doordat ze te maken kregen met ziekten, een ander soort voedsel en zeer zwaar werk. Er waren drie soorten plantages waar ze werden tewerkgesteld: suikerplantages, koffieplantages en katoenplantages. Het werk op de katoenplantages was zwaar, maar minder inspannend dan op de andere twee plantages. Op een suikerplantage moesten kanalen en sloten worden gegraven om de waterstand op orde te houden, het rijpe suikerriet moest worden omgehakt, de suikermolen moest worden aangedreven om sap uit de stengels te persen, waarna het sap gekookt moest worden. Dit vergde zeer veel van de slaven en ze liepen ook de kans om brandwonden op te lopen of hun hand kwijt te raken. Door de zware omstandigheden, onder meer bij het ontginnen, liepen de slaven ook de kans op ziektes als lepra en pokken. Velen stierven.

Sommige slaven werden ingezet voor arbeid binnenshuis. Zij hadden het wat minder slecht en werden ook iets ouder. Ze kookten onder meer en hielden het huis schoon. Ze moesten elk moment klaar staan om iets te doen voor hun 'meester' of 'meesteres'.

Slaven kregen weinig te eten en het eten was altijd hetzelfde. Ze aten vooral rijst, bonen en bananen. Ze woonden in kleine houten woningen. Slaven en slavinnen moesten veel langer werken dan onze huidige veertigurige werkweek. Ze hadden dan ook weinig vrije tijd en tijdens de vrije tijd die ze hadden waren ze vaak te moe om nog iets te doen.

Slaven en slavinnen mochten niet trouwen, maar wel relaties hebben. Er werden hieruit echter niet veel kinderen geboren.

Opdrachten

- 1 Wat is een levensverwachting? En hoe hoog is die momenteel ongeveer voor mannen en voor vrouwen in Nederland? Waarom zouden slaven minder oud worden?
- 2 Welke verschillen zijn er tussen het werk dat de slaven deden en het werk dat seizoenarbeiders in de landbouw tegenwoordig doen?

Kinderen als slaaf

Opdrachten

- 1 Wat vind je van kinderarbeid? Wat is het verschil met het werk dat je op school doet?
- 2 Als je van een bepaald product weet dat het door kinderen is gemaakt in slechte omstandigheden, zou je het dan willen kopen? Ken je zo'n product?

Kinderen werden soms als slaaf geboren, omdat hun ouders ook slaaf waren. Soms ook werden ze als kind gekocht. 'Eigenaren' kochten graag kinderen, omdat die goedkoper waren en minder gemakkelijk in opstand konden komen doordat ze minder sterk waren. Op de schepen namen kinderen ook minder ruimte in, zodat er vele tegelijk vervoerd konden worden. Ook konden de 'eigenaren' langer van hen profiteren dan van volwassenen, die niet oud werden.

Kinderen werden ingezet om bijvoorbeeld insecten uit de gewassen te halen, bij het omkeren van koffiebonen zodat ze konden drogen, bij het selecteren van de oogst en het schoonhouden van de erven.

Kinderen trokken veel met elkaar op. Soms werden ze gescheiden van hun ouders en elders tewerkgesteld. Het was voor hun 'eigenaren' niet zinvol om hen naar school te laten gaan. Daarom kwam het bijvoorbeeld bijna niet voor dat ze leerden lezen en schrijven.

Opstand en vluchten

10

Natuurlijk kwamen de slaven soms in opstand. De blanken waren daar altijd bang voor. In Suriname was ongeveer tien procent van de mensen blank, dus ze waren sterk in de minderheid. Uit angst om hun grip op de situatie te verliezen, straffen ze slaven die in opstand kwamen streng. De grootste kans op succes hadden slaven vlak voordat ze ingescheept werden naar Amerika. Als ze eenmaal op het schip zaten, verzwakten ze snel en waren ze minder kansrijk.

Soms wisten slaven die in Noord- en Zuid-Amerika waren aangekomen ook te ontsnappen, elk jaar wel 250 mensen in Suriname. Zij vestigden zich in het oerwoud en voerden soms oorlog met de blanken. Ze werden *marrons* genoemd. Aan het einde van de achttiende eeuw voerden ze een langdurige guerrilla-oorlog onder leiding van een man met de naam Boni. Deze oorlog wordt wel de Boni-oorlog genoemd.

Vluchten was heel riskant, omdat er op de slaven werd gejaagd en ze streng gestraft werden. Het leven in de binnenlanden was bovendien gevaarlijk, onder meer door wilde dieren. Toch is het begrijpelijk dat men wilde vluchten. Zelf je leven bepalen was voor de vluchtelingen belangrijker dan de angst vanwege de risico's. Zo sterk kan het verlangen naar vrijheid zijn.

Ook op Curaçao kwamen slaven in opstand. Op 17 augustus 1795 begonnen ze een strijd onder leiding van Tula. Tula was een man die diverse talen sprak en die de Bijbel uit zijn hoofd kende. De opstand werd bloedig onderdrukt.

Succesvoller was de opstand die aan het einde van de achttiende eeuw plaatsvond op het eiland Haïti, waar de slaven de blanken versloegen en hun vrijheid kregen.

Opdrachten

- 1 Wat is een guerrilla-oorlog?
- 2 Als jij een leider was van een slaven-opstand, hoe zou je dan te werk gaan?

Afschaffing van de slavernij

Nederland schafte de slavernij af op 1 juli 1863, nadat andere Europese landen ons voor waren gegaan. In Nederland maakte men zich meer zorgen over het lot van de slaveneigenaars die hun 'eigendom' verloren dan om dat van de slaven, zo lijkt het nu. De slaveneigenaars kregen driehonderd gulden per vrijgemaakte slaaf als vergoeding. Er was in ons land geen massabeweging die ijverde tegen het onrecht dat de slavernij was.

Landen als het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk waren eerder, maar een land als Spanje was weer later met het afschaffen. In het Verenigd Koninkrijk was er een beweging van *abolitionisten*. Dat waren mensen die pleitten voor het volledig afschaffen van slavernij. In Nederland werd er minder actie gevoerd tegen het onrecht dat de slaven werd aangedaan, daarom duurde het tot 1863 voor de slaven in Suriname en de Antillen hun vrijheid kregen. Op dat moment was 55 procent van de bevolking van Suriname slaaf en 35 procent van de Antillianen. In totaal ging het om ongeveer 45.000 mensen.

Opdrachten

1. Waarom denk je dat er niet veel abolitionisten waren onder de rijken in Nederland?
2. Hoe zou dat voelen, als je van slaaf een vrij mens wordt?
3. Waarom moesten de ex-slaven nog tien jaar bij hun oude eigenaar werken?

Met 21 kanonschoten werd op de genoemde dag in Paramaribo, de hoofdstad van Suriname, de afschaffing gevierd. Helemaal vrij waren de slaven echter nog niet. Ze moesten nog tien jaar op de plantages blijven werken.

Monument en viering

Op Curaçao wordt op 17 augustus de Dag van de Vrijheidssrijd gevierd. Op 17 augustus kwam Tula in opstand in 1795. In Suriname viert men op 1 juli de afschaffing van de slavernij. Dit wordt *manspasi* genoemd, emancipatie, dat houdt in dat de Surinamers voortaan zelf konden bepalen hoe ze hun leven wisten te leven. Vrouwen dragen op deze dag hun kleurrijke *koto's* (jurken) en *angisa's* (hoofddoeken).

Belangrijk voor de 1 juli viering in Suriname is ook het Kwakoe vrijheidsbeeld in Paramaribo. Slaven kregen vaak de naam van een dag in de week. Omdat de slavernij op een woensdag werd afgeschaft heet het beeld van de slaaf *kwakoe*, wat woensdag betekent.

In 2002 werd er in Amsterdam een Nationaal Slavernij Monument onthuld. Zo'n monument is belangrijk, omdat er dan een plaats is waar mensen samen kunnen komen om te vieren en te herdenken. Met het monument zegt Nederland dat het de geschiedenis van de slavernij belangrijk vindt, dat deze nooit mag worden vergeten. Lang is er in Nederland weinig aandacht voor slavernij geweest. Het paste niet in het beeld dat de Nederlanders van zichzelf hadden als een tolerant volk. Pas doordat er na de Tweede Wereldoorlog veel mensen uit Suriname en de Antillen in Nederland kwamen wonen, gingen Nederlanders meer nadenken over wat hun voorouders voor onrecht hadden aangericht.

Zeeland speelde een grote rol in de slavenhandel. In Middelburg werd daarom ook een monument over de slavernij opgericht. Het zijn vier opgerichte zuilen, blank en zwart. De zuilen veranderen van kleur, afhankelijk van waarvandaan je kijkt. Ertussen is een rode baan die staat voor het hart dat de verschillende zuilen verbindt.

Opdrachten

- 1 Wat vind je ervan dat er monumenten bestaan waar mensen stil kunnen staan bij de slavernij uit het verleden?
- 2 Moet Nederland excuses aanbieden voor de slavernij? Sommige mensen vinden dat ons land schadevergoeding moet betalen aan de nakomelingen van slaven. Wat vind jij?

Keti Koti

De dag van Manspasi wordt ook *Keti Koti* genoemd, wat staat voor het verbreken van de ketenen. Ketenen staan symbool voor het tot slaven maken van mensen. Omdat er ook veel Surinamers en Antillianen in Nederland wonen, wordt Keti Koti de laatste jaren steeds meer gevierd in Nederland. Er wordt voor gepleit om op 30 juni het onrecht van de slavernij te herdenken en op 1 juli de vrijheid te vieren. Zo lijkt Keti Koti een beetje op de herdenking en viering van het einde van de Tweede Wereldoorlog op 4 en 5 mei.

Opdrachten

- 1 Wat betekent Keti Koti?
- 2 Met de mutsen – de angisa's – kunnen vrouwen een boodschap doorgeven. Welke boodschappen bijvoorbeeld?

Op Keti Koti dossen de vrouwen zich uit in prachtige jurken. Er is veel muziek en iedereen realiseert zich hoe bijzonder het is om 'gewoon vrij' te zijn. Er is een zogenaamde *Bigi Spikri* (grote spiegel) optocht in onder meer Rotterdam en Amsterdam. Deze traditie ontstond in Suriname, waar de kleurig uitgedoste mensen zichzelf konden bewonderen in de ruiten van winkels. Zij lieten en laten ermee zien trots te zijn op hun cultuur.

Opdrachten

- 1 Denk je dat slavernij ooit volledig zal verdwijnen uit de wereld? Waarom wel/niet?
- 2 Denk je dat slavernij door middel van internationale samenwerking bestreden kan worden?

Slavernij nu

Officieel is slavernij illegaal in alle landen van de wereld, maar volgens schattingen zijn er internationaal nog zo'n 20 tot 30 miljoen slaven. Vooral in het Afrikaanse land Mauritanië zijn er nog veel.

Soms is het moeilijk om te bepalen of iets slavernij genoemd kan worden of niet. Kinderen die in een derde wereldland lange dagen werken in een kledingfabriek voor erg weinig geld, worden uitgebuit. Dat noemen we kinderarbeid, maar je zou het ook slavernij kunnen noemen, omdat de kinderen nauwelijks kansen hebben op een ander leven.

In sommige landen moeten vrouwen zich aan hun man onderwerpen. Ze moeten hem gehoorzamen en worden niet als gelijkwaardig beschouwd. Vrouwen worden soms ook 'uitgehuwelijkt' aan mannen die ze zelf niet hebben gekozen.

Vroeger vond men dat mensen niet gelijkwaardig waren, dat sommige mensen, bijvoorbeeld van bepaalde volkeren, minder waard waren dan anderen. Zij mochten tot slaaf gemaakt worden, zonder dat hun 'meesters' zich ervoor schaamden.

Slaven namen een ondergeschikte positie in een land dat slavernij kende. Zij werden als minderwaardig aan andere mensen gezien. Zij moesten gehoorzamen zonder kritiek te geven. Tegenwoordig vinden we dat alle mensen gelijke rechten hebben. Toch heeft niet ieder mens evenveel macht: de president van Amerika kan troepen sturen naar een ander land, een leraar kan leerlingen strafwerk geven, ouders bepalen wanneer hun kinderen moeten gaan slapen, werkgevers bepalen wat werknemers op een werkdag doen.

Zonder dergelijke verhoudingen tussen mensen zou de wereld een zootje zijn. Dit betekent echter niet dat mensen die macht over anderen uitoefenen als mens meer waard zijn. Soms vergeten mensen die macht uitoefenen dat. Zij menen dan dat ze alles kunnen maken. Daarom is het belangrijk dat er regels zijn waar mensen die macht uitoefenen zich aan moeten houden. Zij moeten de mensenrechten onderschrijven: bijvoorbeeld het recht op leven, het recht op een dak boven je hoofd, of het recht op voldoende voedsel. Jammer genoeg zijn er veel plaatsen op de wereld waar de mensenrechten niet lijken te gelden.

Conclusie

Slavernij is een groot onrecht dat mensen werd (en wordt) aangedaan. Het is zeer onrechtvaardig dat zij anderen, hun 'meesters' moesten dienen en dat ze niet zelf konden bepalen wat ze met hun leven konden doen. Vrijheid is een van de belangrijkste mensenrechten. Het is de basis waarop mensen hun bestaan kunnen bouwen.

Nederlanders moeten zich goed realiseren wat hun voorouders hebben aangericht. Het is pas mogelijk de huidige Nederlandse cultuur te begrijpen als je iets weet over de geschiedenis van de slavernij. Als je daar niets van weet, begrijp je een belangrijke groep uit onze samenleving, de Surinamers en Antillianen, niet. Je bent dan waarschijnlijk niet geïnteresseerd in de reden waarom zij in Nederland wonen. Als je alleen oog hebt voor de mooie kanten van het Nederlands verleden, houd je jezelf voor de gek.

Opdracht

Beschrijf in een bladzijde hoe jij denkt over slavernij.

Veel afstammelingen van slaven zijn nog steeds boos over wat hun voorouders is aangedaan, en terecht. Het is te gemakkelijk om te zeggen dat het vroeger 'nu eenmaal andere tijden' waren. Onrecht is van alle tijden en moet altijd bestreden worden.

Als je iets weet van de geschiedenis ben je beter in staat om te waarderen dat je in een vrij land woont en ook begrijp je beter dat er nog boosheid leeft bij velen. Veel mensen is vroeger een groot onrecht aangedaan. Dat mogen we nooit vergeten.

Colofon

Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed
F.C. Dondersstraat 1
3572 JA Utrecht
volkscultuur@live.nl
www.volkscultuur.nl

immaterieelerfgoed@live.nl
www.immaterieelerfgoed.nl

Tekst: Olivier Rieter
Redactie: Anneke Munnik en Ineke Strouken
Tekeningen: Sandra Kleine Staarman
Vormgeving: Icarus, grafisch ontwerp